

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 07 » 09 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКА КОМПОЗИЦІЇ

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Освітній рівень другий (магістерський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017-18 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІМУ
Ідентифікаційний код 02130004
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1638/17
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 14 » 2017 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Практика композиції» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Розробник: Крюкова Ганна Олексіївна, Заслужений художник України, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

(підпис)

Ю. В. Романенкова

_____, 2017 рік
_____, 2017 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма.....	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни	11
V. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	12
VI. Методи навчання.....	14
VII. Методичне забезпечення курсу.....	14
VIII. Рекомендована література.....	15

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Практика композиції» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Успішне засвоєння студентами курсу розвиває композиційне мислення в самостійній творчій діяльності. Знання законів композиції лежить в основі творчості художника, будучи засобом і результатом творчого мислення, за допомогою якого створюється художній образ.

Мета курсу – розвиток професійних навичок та композиційного мислення для самостійного творчого вирішення завдань в художній діяльності.

Завданням вивчення навчальної дисципліни «Практика композиції» є удосконалення базових знань та розвиток аналітичного і композиційного мислення, розвиток смаку та пошук власного стилістичного вирішення композицій у творчій діяльності студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми магістра образотворчого мистецтва формуються **загальні та фахові компетентності**.

Загальні компетентності: (Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня)

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні для зображення задуманого.

Результати навчання (Знання, практичні навички та вміння)

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння: Уміння творчого підходити до роботи над завданням, знаходити цікаву композицію, базуючись на законах та прийомах композиції; уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання.

- Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.
- Уміння створювати предметно-просторові композиції.
- Мисленнева активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.
- Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань, модульний контроль. По завершенню семестру – залік.

Програма передбачає послідовне вивчення матеріалу шляхом виконання різних завдань, що є важливою ланкою в опануванні предмета. Вся система навчання «Практики композиції» повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання.

Основою викладання курсу є виконання навчальних завдань. Кожне наступне завдання ускладнюється методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння

прийомів та способів зображення. Кожне наступне завдання ускладнюється відповідно рівню розвитку студентів.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- теоретичну підготовку з «Практики композиції»;
- практичну роботу – навчальні завдання;
- навчально-творчу діяльність в період виконання самостійних робіт.

Викладання «Практики композиції» зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головному принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

В процесі навчання викладач повинен зосередити увагу студентів на вирішенні завдань програми, формуючи у них професійний і культурний рівень майбутнього фахівця.

Після завершення курсу навчання студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з предмета «Практика композиції»;
- вміти застосовувати їх для втілення творчого задуму в художньо-образну структуру композиції.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, здійснення самостійної роботи студентів.

При складанні програми навчальних завдань за організаційну одиницю було взято 2 навчальні години (одна навчальна година дорівнює 40 хв.).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКА КОМПОЗИЦІЇ

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

<i>Обсяг, найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
Кількість кредитів: 3 Кількість змістових модулів: 1 Загальна кількість годин: 90	Шифр та назва галузі знань 02 «Культура і мистецтво» Шифр та назва спеціальності: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Освітній рівень другий (магістерський)	Нормативна Рік підготовки – 5 -й Семестр – 9-й Практичні заняття: 30 год. Самостійна робота: 54 год. Модульний контроль: 6 год. Форма контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Аудиторних	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовний модуль 1. Стилзація в заданій композиції						
1.	Стилзація в натюрморті	44	16	16	28	
2.	Стилзація в заданому пейзажі	40	14	14	26	
3.	Композиція на задану тему	6				6
Разом		90	30	30	54	6
<i>Разом за навчальним планом</i>		90	30	30	54	6

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. СТИЛІЗАЦІЯ В ЗАДАНІЙ КОМПОЗИЦІЇ

Тема 1. Стилiзацiя в натюрмортi.

Практична робота (16 год.) Ескізи тонового та композиційного вирішення натюрморту в квадраті, горизонтальному та вертикальному форматі.

Формат: А4

Матеріал: папір, графічні матеріали.

Розмір композиції: 60х80 см.

Техніка: полотно, олія.

Мета: навчити прийому створювати композиції «від плями», стилізувати предмети та композиційно вдало розміщувати їх у заданому форматі; розвинути просторове мислення та образну уяву, вміння глибше і впевненіше відчувати форму.

Завдання: З представлених предметів скомпонувати гармонійний натюрморт, вирішити його в тоні та зробити серію ескізів в різних форматах (квадрат, вертикаль, горизонталь). З ескізів обрати найкращий варіант та вирішити його в кольорі. Створити обраний натюрморт на заданому форматі в техніці олійного живопису. Студенти мають звернути увагу на найбільш важливі прийоми досягнення стилізації в натюрморті, а саме:

1. Можна перебільшувати природну форму, довівши її до максимальної гостроти, наприклад, гранично округляти глечик, активно витягнути подовжену форму предмета, підкресливши пластику за допомогою контрасту світло-тіні.
2. Один і той же об'єкт в композиції може сприйматися з декількох точок зору, наприклад, основа глечика зображується фронтально, а шийка – розвернута, неначе на нього дивляться зверху.
3. Якщо необхідно показати перспективу в натюрморті, то робити це потрібно достатньо умовно. Уникаючи вихоплених з дійсності натуральних ракурсів потрібно перетворювати їх на виправдані, композиційно осмислені

розвороти форми. Всі прийоми повинні працювати на виявлення виразності композиції і предметів в ній.

4. Можна пересувати предмети в композиції, міняти їх місцями, збільшувати або зменшувати їх кількість, вводити додаткові об'єкти, головне – зберегти суть і характер постановки.

5. До пошуку колірних варіантів слід підійти обдумано. Потрібно зберегти колорит даної постановки повністю, міняючи при необхідності тональні відношення.

Самостійна робота (28 год.).

Ескізи тонового та композиційного вирішення натюрморту в квадраті, горизонтальному та вертикальному форматі. Формат: А5. Матеріал: папір, графічні матеріали.

Ескізи в кольорі. Тепла та холодна кольорова гамма. Формат: А5. Матеріал: полотно, олія.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5]

додаткова [1, 2, 3, 6, 7, 8, 9]

Тема 2 Стилiзація в заданому пейзажі

Практична робота (14 год.)

Розмір композиції: 50х60 см.

Техніка: полотно, олія.

Мета: навчити передавати настрій у пейзажі за допомогою кольору, закріпити знання про вплив світла на колір в пейзажному живописі; стилізувати та композиційно вдало розмістити у заданому форматі; транслювати побачений пейзаж на власну художню мову.

Завдання: Творчо підійти до вирішення пейзажу у внутрішньому дворіку Інституту мистецтв. Після знайденого вдалого графічного начерку, необхідно створити ескіз у кольорі. Композиція може бути досить насичена деталями або

ж акцентована лише на деяких ділянках форм, які бажано виділити. В основному стилізований пейзаж будується на спрощенні деталей, акценті на характерних лініях і обрисах. Можливі кількісна зміна зображуваних об'єктів, і варіації щодо кольорової гамми. Якщо цього вимагає задум художника. На картині має відчуватись композиційна цілісність, коли жоден елемент не можна ні додати, ні вилучити, не змінивши загального враження.

Для вирішення композиції пейзажу важливо обрати точку зору, розмістити горизонт. Залежно від того, з якої висоти і з якої точки зору взятий горизонт, по різному будуть сприйматись зміст, сюжетний центр та окремі деталі.

Самостійна робота (26 год.)

Пошук вдалої композиції внутрішнього дворику Інституту мистецтв з різних ракурсів до вдалого рішення. Формат: А5. Матеріал: папір, графічні матеріали.

Ескізи в кольорі. Тепла та холодна кольорова гамма. Формат: А5. Матеріал: полотно, олія.

Література: основна [1, 2, 3, 4, 5]

додаткова [1, 4, 5, 6, 7, 9]

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Практика композиції»

Разом: 90 год., практичні заняття – 30 год., самостійна робота – 54 год., МК – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I	
Назва модуля	Стилізація в заданій композиції	
Кількість балів за модуль	310 балів	
Теми практичних занять	Стилізація в натюрморті (відвідування –8 балів, 80 балів за роботу)	Стилізація заданого пейзажу (відвідування –7 балів, 70 балів за роботу)
Самостійна робота	Ескізи тонового та композиційного вирішення натюрморту: в квадраті (3 шт.); горизонтальному форматі (3 шт.); вертикальному форматі (3 шт.) Ескізи в кольорі (5 шт.) (70 балів)	Пошук вдалої композиції внутрішнього дворику Інституту мистецтв (5 шт.) Ескізи в кольорі (5 шт.) (50 балів)
Види поточного контролю	МКР (25 балів)	
Форма підсумкового контролю	Залік	
Підсумковий рейтинговий бал	310 балів (коефіцієнт успішності: $310 \div 100 = 3,1$)	

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Практика композиції» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Модульний контроль проводиться у формі практичного заняття на якому студенти демонструють свої вміння, навички та композиційне мислення.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 5.1. – 5.3.

Таблиця 5.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування практичних занять	1	15	15
2	Робота на практичному занятті	10	15	150
3	Самостійна робота	5	24	120
4	МКР	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал				310

Таблиця 5.2

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Сума
Змістовий модуль 1					
T1	T2	МКР			
158	127	25	310	3,10	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

Модульний контроль знань магістра здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;

- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю;
- методичний фонд;
- роботи студентів з фонду.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Голубева О. Л. Основы композиции / О. Л. Голубева – М.: Сварог и К, 2008. – 144 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/1039/>)
2. Ковальчук Н. А. Композиция. Художественные средства / Н. А. Ковальчук. – М.: Плакат, 1990. – 32 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2935/>)
3. Паранюшкин Р. В. Композиция: теория и практика изобразительного искусства / Р. Паранюшкин. – Изд. 2-е. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 79, [4] с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2744/>)
4. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники». – 2005. – 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)
5. Трофимов В. А., Шарок Л. П. Основы композиции. – СПб.: СПбГУ ИТМО, 2009. – 42 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2934/>)

Додаткова

1. Яремків М. М. Композиція: творчі основи зображення: навч. посіб для вищ. навч. закл. 1 – 2 рівня акредитації / Михайло Миколайович Яремків. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 112 с.
2. Шорохов, Е. В.. Основы композиции: [учеб. пособие для пед. ин-тов по специальности № 2109 «Черчение, рисование и труд»] / Е. В. Шорохов. – Москва : Просвещение, 1979. – 301 с.
3. Шевелев И. Ш. Золотое сечение. Три взгляда на природу гармонии / И. Ш. Шевелев, М. А. Марутаев, И. П. Шмелев – М.: Стройиздат, 1990. – 343 с.

4. Ушакова С. Г. Развитие композиционных умений студентов художественных факультетов университета : монография / С. Г. Ушакова – 2-е изд., стер. – М.: «ФЛИНТА», 2014. – 147 с.
5. Ушакова С. Г. Композиция: учеб. – метод. пособие / С. Г. Ушакова. – 2-е изд., стер. – М.: ФЛИНТА, 2014. – 110 с.
6. Свешников А. В. Композиционное мышление / А. В. Свешников – М.: Логос , 2009. – 249 с.
7. Паранюшкин Р. В. Композиции : теория и практика изобразительного искусства / Р. В. Паранюшкин. – Изд. 2-е. – Ростов н/Д : Феникс, 2005. – 79, [4] с.: ил. – (Школа изобразительных искусств).
8. Голубева О. Л. Основы композиции: Учеб. пособие. – 2-е изд. / О. Л. Голубева – М.: Изд. дом «Искусство», 2004. – 120 с.
9. Алпатов М. В. Композиция в живописи / М. В. Алпадов. – М. : Просвещение, 1940. – 245 с.